

***Procesul de la Curtea Internațională de Justiție
pentru delimitarea spațiilor maritime în Marea Neagră
(România c. Ucraina)***

***Pledoaria
Încercările Ucrainei de a schimba caracterul Insulei Șerpilor
Bogdan Aurescu, Agentul României***

[Joi, 4 septembrie 2008]

Doamnă președinte, Domnilor judecători:

1. Ieri am arătat în pledoaria mea că Insula Șerpilor este de fapt o stâncă, incapabilă să susțină locuire umană sau viață economică proprie. În această dimineață, Profesorul Lowe a arătat inevitabila consecință a acestui fapt – care constă în aceea că, potrivit Convenției din 1982, Insula Șerpilor nu are dreptul la platou continental sau zonă economică exclusivă. În această intervenție mă voi concentra asupra recentelor inițiative ale Ucrainei de a „îmbunătăți” în mod artificial condițiile de viață de pe această insulă, în încercarea de a stabili un drept al său la platou continental și zonă economică exclusivă. Cred că nu este exagerat să spunem că Ucraina este implicată într-un proces costisitor de transformare a stâncii*, însoțit de reprezentații* în acest sens, încercând să prezinte Insula Șerpilor ca pe ceva ce aceasta nu este și nu poate fi. Voi trece în revistă în mod succint eforturile Ucrainei în această direcție și vă voi arăta că ele nu au reușit la nivelul situației de fapt, după cum nu pot reuși la nivel juridic, să schimbe caracterul acestei formațiuni stâncoase potrivit înțelesului din articolul 121, alineatul 3 din Convenția de la Montego Bay din 1982. În fapt, aceste eforturi au avut efecte contrare celor scontate.

2. Nu este prima oară când are loc în regiunea în cauză o amplă încercare de a înșela geografia și de a descrie o așezare umană deși ea nu există. Curții îi este fără îndoială cunoscută povestea *satelor lui Potemkin*. Se pare că acestea erau „construite” pe malurile pustii ale Nistrului de către Mareșalul Grigori Potemkin pentru a fi arătate Împărătesei Rusiei Ecaterina cea Mare la vizita sa în Crimeea din 1787. Se spune că mareșalul muta turme de oi în timpul nopții către următorul popas și crea sate pictate pe pânză pentru a produce iluzia unei regiuni populate și prospere. De atunci, termenul „satele lui Potemkin” a devenit sinonimul pentru o fațadă arătoasă destinată să acopere o realitate nedorită. Istoricii sugerează că Potemkin nu ar fi

---

* În original, „rock reform”, joc de cuvinte (n. trad.).

* În original, „rock representations”, joc de cuvinte (n. trad.).

încercat să o păcălească pe împărăteasă, ci mai degrabă pe ambasadorii străini care o însoțeau¹. Este aceeași situație și în cazul Ucrainei, în loc de ambasadori fiind vizați judecătorii acestei Curți.

3. Patru argumente sunt de abordat cu privire la satul Potemkin al Ucrainei în Marea Neagră. În primul rând, demersurile elaborate ale Ucrainei sunt întreprinse și destinate doar pentru prezenta cauză. În al doilea rând, programul ucrainean de transformare artificială a Insulei Șerpilor este de dată foarte recentă – după data critică. În al treilea rând, în orice caz, programul a eșuat în transformarea stâncii în non-stâncă pur și simplu pentru că dimensiunile sale minuscule și condițiile naturale vitrege nu permit nicio transformare: în fapt, Insula Șerpilor a rămas ceea ce a fost dintotdeauna, incapabilă să susțină locuire umană sau viață economică proprie. În al patrulea rând, chiar faptul că Ucraina a înțeles să întreprindă aceste demersuri în mod atât de strident trădează faptul că este conștientă de situația reală. Dacă Insula Șerpilor nu ar fi o stâncă în virtutea articolului 121, alineatul 3, nu ar fi fost necesară întreprinderea atâtor eforturi. Această încercare extraordinară nu face decât să evidențieze goliciunea pe care ar fi trebuit să o mascheze.

4. Permiteți-mi să analizez pe rând aceste patru argumente.

(1) Iluzia Ucrainei este un proiect recent destinat exclusiv prezentului proces

5. În primul rând, programul ucrainean de reformă a Insulei Șerpilor este un proiect recent conceput exclusiv pentru prezentul proces.

6. Potrivit Ucrainei², prima decizie de a „renova” insula a fost luată pe 18 decembrie 1995, printr-o hotărâre a Guvernului³. Purta mențiunea „nu este destinată publicării”⁴. Această hotărâre autoriza (citez întocmai din Anexa 67 la Contra-Memoriu – se află și în dosarele dvs. în fișa nr. IX-1) „un pachet de măsuri destinate să legitimeze frontiera de stat cu Republica România pornind de la susținerea că, în conformitate cu Convenția Națiunilor Unite asupra dreptului mării, insula are zonă economică exclusivă și platou continental propriu” (închei citatul). Deci această activitate, nu era, propriu-zis, o activitate justificată prin ea însăși. De la bun început, scopul ei era „maritim” – să legitimeze pretențiile Ucrainei pentru platou continental și zonă

---

¹ A se vedea N.Davis, *Europe: A History* (OUP, Oxford, 1996) 658.

² Contra-Memoriul Ucrainei (în continuare, CMU), p. 192, par. 7.72.

³ A se vedea Anexa nr. 67 la CMU.

⁴ Ibid.

economică exclusivă. Din nou, hotărârea guvernului ucrainean din mai 2002⁵, prin care se adoptă un „Program complex” pentru transformarea insulei, descrie scopul programului ca fiind „legitimarea statutului insulei”. De asemenea, obiectivul programului este de a „crea condiții adecvate pentru locuirea umană și pentru desfășurarea activităților economice și de alt tip pe insulă”.⁶ Bineînțeles, este necesar să fie „create”, deoarece ele nu există în mod natural.

7. Mass-media ucraineană redă, de multe ori prin cuvintele oficialilor ucraineni, aceeași intenție. De exemplu, un articol din 2003 menționează că „anul trecut, Ucraina a găsit o metodă originală să îi convingă pe încăpățânații de români... Kiev-ul a început să dezvolte în mod activ Insula Șerpilor astfel încât să dobândească atributele unei adevărate insule... Realizarea acestui program va transforma insula într-un loc propice pentru viața umană... înfloritor și dens populat... Ucraina ar trebui să intensifice... îndeplinirea programului și dezvoltarea insulei, pentru ca nimeni să nu se mai îndoiască de faptul că este o insulă iar nu stâncă. Fără îndoială, acesta este un argument în diferendul frontalier ucraineano-român”.⁷ Alt articol din decembrie 2004 (după sesizarea acestei Curți de către România cu prezenta cauză) se referă la „activitatea intensă ... desfășurată pentru a determina comunitatea internațională să recunoască statutul de insulă pentru Insula Șerpilor”⁸. Pentru a rezuma, în cuvintele Primului-ministru ucrainean în exercițiu în 2006, „importanța statutului de insulă pentru Insula Șerpilor [este] ... motivul pentru care infrastructura sa va trebui dezvoltată în viitor”.⁹

8. Una dintre cele mai neobișnuite măsuri adoptate pentru a crea imaginea unui teritoriu locuibil este decizia Ucrainei de a stabili în mod oficial un sat numit „Alb” (*Bile* în ucraineană). Este, cred, o măsură unică în istoria delimitărilor maritime. Scopul acestei acțiuni este precizat în Nota de Fundamentare a Deciziei Parlamentului Ucrainei adoptată la 8 februarie 2007 (Dosarul judecătorilor, fișa nr. IX-2)¹⁰. Pasajul relevant prevede următoarele: „Localitatea Bile este înființată pe Insula Șerpilor ... în scopul asigurării activității umane pe teritoriul insulei ... și al dezvoltării zonei maritime economice a Ucrainei ...”. Localitatea a fost creată nu pentru că Insula Șerpilor ar fi locuibilă. Logica este inversă: pentru a crea aparența locuirii umane, o

---

⁵ „Programul Complex de dezvoltare viitoare a infrastructurii și desfășurare a activităților economice pe Insula Șerpilor și în platoul continental”: Anexa nr. 74 la CMU.

⁶ Subl. n.

⁷ Anexa nr. 74 din Memoriul României (în continuare, MR), MR, p. 185, par. 10.112.

⁸ Anexa nr. 72 la MR; MR, p. 186-187, par. 10.116.

⁹ Anexa nr. 14 la Replica României (în continuare, RR); RR, p. 163, par. 5.100.

¹⁰ Nota de Fundamentare la Decizia nr. 646-V, publicată în Buletinul Parlamentului ucrainean nr. 15/2007 din 13 aprilie 2007, disponibilă spre consultare pe site-ul oficial, <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi> și http://gska2.rada.gov.ua/pls/zweb_n/webproc4_1?pf3511=29422 (Dosarul judecătorilor, fișa nr. IX-2).

așezare este oficial proclamată și înființată – în scopul de a crea o pretenție maritimă. Marea domină pământul: inversul maximei aplicate de această Curte.

9. Presa ucraineană explică decizia în termeni similari. Un articol publicat în decembrie 2006 (Dosarul judecătorilor, fișa nr. IX-3) menționează: „Dacă pe Insula Șerpilor s-ar construi o așezare umană ... România nu ar mai avea niciun motiv pentru a formula pretenții cu privire la acest teritoriu, iar Ucraina ar putea ... să exploateze hidrocarburile din această zonă.”¹¹ Un alt articol din august 2007¹² (Dosarul judecătorilor, fișa nr. IX-4) remarcă „Parlamentul a adoptat decizia de a numi așezarea de pe Insula Șerpilor „Satul alb”... aceasta va facilita dovada că Insula Șerpilor este o insulă locuită și nu o stâncă”. Potrivit unei știri din iunie 2008, (Dosarul judecătorilor, fișa nr. IX-5), șeful Departamentului pentru arhitectură și urbanism al Regiunii Odesa a declarat că popularea satului de pe Insula Șerpilor este o modalitate de soluționare a delimitării româno-ucrainene în beneficiul Ucrainei¹³.

10. Dar așa cum satele lui Potemkin existau doar pe pânză, tot așa așezarea [de pe Insula Șerpilor – n.trad.] există doar pe hârtie. Presa ucraineană ne spune că nu există primar; nu există nici consilieri locali, deoarece nu există rezidenți permanenți care să candideze pentru aceste funcții și nu există cine să îi voteze¹⁴. Citez dintr-un articol publicat în 2007: „Cât cinism din partea oficialilor! Pentru a organiza alegeri este necesar să existe pe insulă rezidenți permanenți, care să aibă domiciliul stabilit acolo. Iar aceștia pur și simplu nu există! ... Există o axiomă: pentru ca o insulă să fie considerată o insulă, ea trebuie să fie locuită în mod permanent, nu o imitație în această privință”¹⁵. Probabil din acest motiv, în timpul vizitei din noiembrie 2007, la 220 de ani de la vizita Ecaterinei cea Mare în Crimeea, Președintele ucrainean – citez dintr-un comunicat de presă de pe site-ul oficial al Președinției Ucrainei – „a sugerat înființarea unei consiliiu local autonom” pe Insula Șerpilor¹⁶. Se pare că acest „sat” îndepărtat este important pentru Ucraina de vreme ce cel mai înalt oficial, șeful administrației centrale de stat, este chemat să decidă asupra unor chestiuni precum alegerile locale dintr-o localitate fictivă.

---

¹¹ „Cabinetul de Miniștri al Ucrainei a decis să dezvolte teritoriul în dispută”, autori Iurii Lukashin și Svetlana Dolinciuk, ziarul „Ekonomicheskyye Isvestia”, nr. 215 (520) din 21 decembrie 2006, <http://www.eizvestia.com/state/full/10042>, Dosarul judecătorilor, fișa nr. tab IX-3.

¹² „Principalul opozant din Uniunea Europeană”, autor Vladimir Karbivnichyi, săptămânalul „Komentarii”, nr. 31 (88) din 17 august 2007, Dosarul judecătorilor fișa nr. tab IX-4.

¹³ „Popularea Insulei Șerpilor este o cale de a rezolva disputa româno-ucraineană asupra delimitării platoului continental – a declarat Vladimir Iarovoi”, Agenția de știri ucraineană „Reporter”, 25 iunie 2008, http://www.reporter.com.ua/cgi-bin/view_material.pl?mt_id=33302, Dosarul judecătorilor, fișa nr. IX-5.

¹⁴ „Deși la mare depărtare, Insula Șerpilor este totuși insula noastră”, autor Viaceslav Voronkov, ziarul ucrainean „Golos Ucraini”, nr. 169 (4169), 21 Septembrie 2007, Dosarul judecătorilor, fișa nr. IX-6.

¹⁵ Ibid.

¹⁶ Comunicat de presă intitulat „Președintele dorește să dezvolte Zmiyny”, site-ul oficial al Președinției Ucrainei, <http://www.president.gov.ua/en/news/8061.html>, Dosarul judecătorilor, fișa nr. VI-18.

11. Un alt exemplu se referă la ceea ce a fost prezentată drept deschiderea unei sucursale a unei bănci pe Insula Șerpilor. Potrivit Ucrainei, aceasta „demonstrează necesitățile în creștere ale populației care locuiește acolo”¹⁷. Ucraina s-a grăbit să pună în aplicare această măsură pe data de 21 Septembrie 2004, la câteva zile de la sesizarea Curții de către România cu prezenta cauză¹⁸. Dar fotografiile acestei sucursale, prezentate în Contra-Memoriu¹⁹, arată o baracă neutilizată cu ușile și geamurile închise și fără niciun client. Nu există nicio dovadă a existenței vreunui angajat al băncii pe insulă²⁰. De asemenea, potrivit Contra-Memoriului, sucursala nu are competența de a efectua operațiuni comerciale²¹. În ciuda numeroaselor apeluri telefonice, nimeni pe de insulă nu a răspuns la telefon la numărul ce apărea în anunțul postat pe site-ul băncii²². În rarele cazuri în care cineva a răspuns, aceasta s-a întâmplat pentru că apelurile telefonice către sucursală erau redirecționate către continent. Doamnă președinte, nu aș recomanda nimănui să își pună banii pe Insula Șerpilor!*

12. În ianuarie 2008, Președintele ucrainean a emis un decret cu privire la măsurile pentru dezvoltarea Insulei Șerpilor (Dosarul judecătorilor, fișa nr. IX-7)²³. Chiar și experții ucraineni au fost sceptici. Într-un comentariu dintr-un cotidian (Dosarul judecătorilor, fișa nr. IX-8), un fost ministru ucrainean al economiei a considerat ideea creării unei zone economice libere, așa cum indica decretul, „cel puțin ciudată”. „Dacă va uitați la fotografiile insulei, veți înțelege de ce” a spus el. „O zonă economică liberă va permite construirea unui cazino pe insulă, dar cine se va duce acolo?”²⁴ Un deputat ucrainean a declarat în ianuarie 2008 (Dosarul judecătorilor, fișa nr. IX-9) că nu există nicio justificare economică pentru costurile dezvoltării insulei²⁵. Oamenii de afaceri consultați de ziarul ucrainean „Delo” în iunie 2008²⁶ au apreciat că este „destul de puțin probabil” ca Insula Șerpilor să devină atractivă din punct de vedere economic. În fapt, același articol (Dosarul judecătorilor, fișa nr. IX-10) citează un consilier al Președintelui Ucrainei care a

---

¹⁷ CMU, p. 196, par. 7.84.

¹⁸ Anexa nr. 72 la MR; MR, p.181, par. 10.108; RR, p. 159, par. 5.91.

¹⁹ CMU, fotografia I și Anexa nr. 94.

²⁰ Anexa nr. 19 la RR; RR, p. 159-160, par. 5.92.

²¹ A se vedea Anexa nr. 95 la CMU și RR, p. 185-186, par. 5.180.

²² <http://www.aval.ua/eng/branches/odessa/kilia/>.

* În original, „I would not advise anybody to put their money on Serpents Island!”, joc de cuvinte: atât sensul de „a depune bani (la bancă)”, cât și „a paria pe Insula Șerpilor” (n. trad.).

²³ Decretul Președintelui Ucrainei nr. 16/2008 privind măsurile recente necesare pentru dezvoltarea zonei de sud-vest a Regiunii Odesa, disponibil la <http://www.president.gov.ua/documents/7284.htm>.

²⁴ „Insula Șerpilor va beneficia de libertate”, autor Andrei Kislov, ziarul Ucrainean „Ekonomicheskyye Izvestia”, nr. 6 (769) din 16 ianuarie 2008, <http://www.eizvestia.com/state/full/30465>.

²⁵ „Portul Odesa s-a extins pe Insula Șerpilor”, autor Ekaterina Grebenik, Ziarul ucrainean „Ekonomicheskyye Izvestia”, nr. 13 (776) din 25 ianuarie 2008, <http://www.eizvestia.com/markets/full/30832>.

²⁶ „Ahillia – paradisul fiscal”, autor Tatiana Pavliuchenko, ziarul ucrainean „Delo”, 6 iunie 2008, <http://delo.ua/news/79702/>.

afirmat că înființarea unei zone economice libere are o puternică motivație politică în contextul disputei ucraineano-române cu privire la statutul Insulei Șerpilor de insulă sau stâncă și că este importantă pentru delimitarea platoului continental. Este evident că activitățile desfășurate de Ucraina pe Insula Șerpilor nu reprezintă altceva decât un artificiu.

(2) Eforturile Ucrainei de a transforma în mod artificial Insula Șerpilor au început după data critică

Doamnă președinte, Domnilor judecători:

13. Voi aborda acum al doilea punct al pledoariei mele. Această Curte a statuat în numeroase ocazii, cel mai recent în cauza *Indonezia/Malaiezia*, în afacerea *Nicaragua contra Honduras* și în cauza *Malaiezia /Singapore* că „nu poate lua în considerare acte care au avut loc după data la care disputa dintre Părți s-a cristalizat cu excepția cazului în care aceste acte sunt o continuare normală a unor acte anterioare și dacă nu sunt întreprinse în scopul îmbunătățirii poziției juridice a Părții care se bazează pe acestea”²⁷. Planul Ucrainei de reformare a stâncii este un exemplu tipic de asemenea comportament.

14. Bineînțeles, Ucraina este pe deplin conștientă de poziția României cu privire la insulă. Ea a fost exprimată încă din perioada negocierilor sovieto-române privitoare la delimitarea spațiilor maritime în Marea Neagră²⁸, în contextul negocierilor Convenției ONU privind Dreptul Mării și la semnarea și ulterior la ratificarea acesteia în Declarația emisă în ambele ocazii, așa cum am arătat în intervenția mea de marți. Dar în orice caz, Ucraina era în mod cert conștientă de această poziție [a României] în urma negocierilor asupra Tratatului de bază. Spre exemplu, în 1995 părțile s-au informat asupra pretențiilor lor cu privire la delimitarea spațiilor lor maritime în Marea Neagră. Cele două Note Verbale datează din iulie (a României) și din noiembrie 1995 (a Ucrainei)²⁹. Aceste Note Verbale se referă la prezentarea reciprocă a pozițiilor divergente cu privire la chestiunea delimitării, prezentare care avusese loc deja în februarie și respectiv mai 1993. Cel mai târziu anul 1995 poate fi considerat ca reprezentând data critică pentru cristalizarea disputei între România și Ucraina.

---

²⁷ *Suveranitatea asupra insulelor Pulau Ligitan și Pulau Sipadan (Indonezia/Malaiezia)*, Hotărâre, Culegerea CIJ 2002, p. 682, par. 135; *Disputa teritorială și maritimă între Nicaragua și Honduras în Marea Caraibelor (Nicaragua c. Honduras)*, Hotărârea din 8 octombrie 2007, par. 117; *Suveranitatea asupra Insulelor Pedra Branca/Pulau Batu Puteh, Middle Rocks și South Ledge (Malaiezia/Singapore)*, Hotărârea din 23 mai 2008, par. 32

²⁸ A se vedea Anexele nr. 30 și 31 la MR.

²⁹ Anexele nr. 25 și 26 la CMU.

15. Contra-Memoriul ucrainean include transcriptul, publicat în Monitorul Oficial al României, a unei audieri din 4 decembrie 1995 în Senatul României, când ministrul român de externe de atunci a declarat că „Insula Șerpilor nu are valoare economică, ea este ... compusă din stânci dure care nu permit existența unei vegetații, nu are resurse de apă”³⁰. De asemenea, ministrul a exprimat intenția clară a României de a supune cazul spre soluționare CIJ dacă o soluție negociată nu s-ar fi putut obține. Această audiere a avut loc *înaintea* adoptării de către Ucraina la 18 decembrie 1995 a primei decizii asupra măsurilor de „îmbunătățire” a insulei, așa cum este și cazul Notelor Verbale din iulie și noiembrie 1995.

16. Chiar și acest argument singur este suficient pentru a arăta lipsa de relevanță în cadrul acestui diferend a măsurilor adoptate de Ucraina.

(3) Proiectul Ucrainei [de transformare a insulei - n. trad.] este ineficient și amăgitor

Doamnă președinte, Domnilor membri ai Curții:

17. Voi aborda acum al treilea punct al pledoariei. Dincolo de momentul inadmisibil în timp (după data critică, n. trad.) și de scopul inadmisibil, încercarea Ucrainei de transformare a stâncii este complet ineficientă. De ce? Datorită caracteristicilor naturale ale Insulei Șerpilor care este atât de inospitalieră încât reduce la zero orice încercare de transformare. Insula Șerpilor rămâne ceea ce a fost întotdeauna - o stâncă incapabilă să susțină locuire umană sau viață economică proprie.

18. Să luăm ca exemplu încercările Ucrainei de a găsi apă pe Insulă. După cum am arătat în prezentarea mea de ieri, folosirea apei de mare ar fi mai ușoară și mai sigură pentru sănătate decât fluidul noroios pretins a fi descoperit de către Ucraina. De asemenea, încercările de a aduce pământ și de a planta copaci au eșuat datorită climatului dur al insulei.

19. În 2007, Curtea de Conturi a Ucrainei a realizat o verificare a Programului complex de dezvoltare a Insulei Șerpilor. Comunicatul de presă al acestei autorități ucrainene, din iunie 2007, este în Dosarul judecătorilor, fișa nr. IX-11. După cum a reținut Curtea de Conturi:

„obiectivul Programului, care consta în crearea unui mediu propice locuirii, precum și a condițiilor pentru activitățile economice și de altă natură pe insulă, nu a putut fi atins ... Un alt fapt ... este absența rezultatelor scontate ... La trei ani de la elaborarea Programului cadru pentru dezvoltarea Insulei Zmiynyi, principalul document care

---

³⁰ Anexa nr. 22 la CMU. A se vedea Dosarul judecătorilor, fișa nr. I-6.

stabilește oportunitățile previzionate pentru dezvoltarea teritoriului insulei, implementarea programului nu a demarat”³¹.

Curtea de Conturi a remarcat în continuare că în pofida sumelor cheltuite, „resursele de apă, purificarea apei, eliminarea apei (uzate, n. trad.), canalizarea și facilitățile necesare pentru aprovizionarea cu energie electrică nu sunt încă disponibile pe insulă”.

20. Apoi, s-au făcut încercări de îmbunătățire a posibilităților de comunicație cu insula prin construirea unui chei. Ați văzut poate imaginile atractive ale acestui chei incluse de Ucraina în Contra-Memoriul său. Dar așa cum este admis în Îndreptarul Ucrainean de Navigație, ediția 2005, pentru apele din Marea Neagră și din Marea Azov, inclus și în Anexa nr. 5 la Contra-Memoriu, „cheiul nu este sigur, deoarece subsolul nu poate ține ancora, iar cheiul este insuficient protejat de turbulențe”³². Astfel, Curtea de Conturi a Ucrainei, în comunicatul său de presă din 26 iunie 2007, a reținut că „sistemul de acostare nu este operațional”.

21. Având în vedere problemele de acces, sugestiile că Insula Șerpilor ar putea fi folosită ca stațiune turistică sunt total absurde. După cum a declarat ministrului transporturilor din Ucraina în aprilie anul acesta (Dosarul judecătorilor, fișa nr. IX-12) turiștii „nu au nimic de făcut sau de văzut” pe insulă, iar ideea unui transport de pasageri acolo nu are niciun viitor ³³. Într-adevăr, atunci când autoritățile ucrainene au încercat să organizeze primul „tur turistic” pe Insula Șerpilor, la 14 iunie 2008, nava nu a putut acosta datorită vremii proaste, puternicelor valuri ale mării, stâncilor submarine periculoase și cheiului neterminat. Potrivit mass-media ucraineană, „turiștii” au putut doar observa farul singuratic și stâncile abrupte ale bucăți de uscat”³⁴.

22. Ieri am menționat afirmațiile Ucrainei în legătură cu „abordarea extrem de selectivă”³⁵ pretins a fi folosită de România în prezentarea imaginii Insulei Șerpilor și am arătat că aceste afirmații sunt nefondate. Dar ce sunt aceste măsuri ale Ucrainei dacă nu – ele însele – o abordare extrem de selectivă destinată a ascunde caracteristicile naturale ale Insulei Șerpilor? Oricare ar fi

---

³¹ Comunicatul de presă al Curții de Conturi a Ucrainei din 26 iunie 2007, „Marile probleme ale unei insule mici”. Versiunea în engleză a acestui comunicat de presă poate fi găsită pe site-ul oficial al acestei instituții: http://www.achamber.gov.ua/achamber/control/en/publish/article/main?_id=953260&cat_id=335, Dosarul judecătorilor, fișa nr. IX-11 (vezi și fișa nr. VI-14).

³² Anexa nr. 5 la CMU; RR, p. 181, par. 5.163.

³³ „Turiștii nu au nimic de făcut pe Insula Șerpilor”, Agenția de Presă ucraineană „Krug-Info”, 11 aprilie 2008, http://krug.com.ua/index.php?option=com_content&task=view&id=3174&Itemid=54, Dosarul judecătorilor, fișa nr. IX-12.

³⁴ „Primii turiști nu au putut ajunge la Insula Șerpilor”, Agenția de Presă ucraineană „Reporter”, 16 iunie 2008, http://www.reporter.com.ua/cgi-bin/view_material.pl?mt_id=33170; „O excursie pe Insula lui Ahile costă 100 de dolari de turist”, ziarul ucrainean „Segodnia”, autor Elena Iuzefciuc, 16 iunie 2008, <http://www.segodnya.ua/news/10044850.html>. Dosarul judecătorilor, fișele nr. IX-13 și IX-14.

³⁵ CMU, p. 24, par. 3.45.

imaginile pe care Ucraina vi le-ar arăta, ele sunt destinate doar pentru publicitate înșelătoare. Ele nu vor arăta trăsăturile reale ale acestei stânci, ci doar o fațadă arătoasă a ceea ce Ucraina ar dori să credeți că e real. Dacă Potemkin ar mai fi trăit astăzi, ar fi utilizat aceeași tehnică.

23. Pentru a concluziona, în ciuda eforturilor și a publicității, caracteristicile esențiale ale Insulei Șerpilor rămân aceleași dintotdeauna. Ea a fost și rămâne o protuberanță stâncoasă și nelocuibilă.

(4) Proiectul ucrainean este o recunoaștere împotriva propriilor interese

Doamnă președinte, Domnilor judecători:

Proiecția 1 – Imagini ale Insulei Rockall din Oceanul Atlantic

24. Mă voi apleca acum asupra celui de-al patrulea punct al pledoariei. Proiectul ucrainean de transformare a stâncii este greșit conceput. După cum Profesorul Lowe a arătat azi dimineață, articolul 121, alineatul 3 din Convenția din 1982 vizează caracteristicile inerente ale unei formațiuni caracterizată drept stâncă, și nu numărul de oameni cărora li se poate impune să se deplaseze acolo în îndeplinirea obligațiilor de serviciu. În 1974, câțiva marinari britanici au fost trimiși pe insula Rockall din Atlantic în încercarea de a consolida pretențiile britanice asupra insulei și asupra zonelor maritime adiacente – după cum se poate observa din fotografia publicitară aflată acum pe ecran; ea se găsește la fișa nr. IX-15 din dosarele dvs³⁶. De asemenea, în 1997 câțiva activiști Greenpeace au staționat pe Rockall pentru 42 de zile – puteți vedea imaginea pe ecran³⁷. Totuși, Rockall este o stâncă în accepțiunea articolului 121, alineatul 3 din Convenția din 1982 chiar dacă ar avea un magazin duty-free, un bancomat sau un cazinou cocoțat în vârful ei.

25. Discuția poate fi aprofundată și mai mult. Dacă Ucraina se străduiește din greu să promoveze asemenea măsuri, arătând astfel că este pe deplin conștientă de caracterul real al Insulei Șerpilor, este evident că nimeni nu ar putea considera insula ca fiind capabilă să susțină locuire umană sau viață economică proprie.

26. Bineînțeles, Ucraina are dreptul, ca orice stat, să își dezvolte propriul teritoriu după cum consideră potrivit; să ridice cazinouri pe orice vârf de munte, să instaleze bancomate în orice vale izolată. Dar întrebarea este *de ce* înființează ea un sat acolo unde nu poate exista un sat, pe o

---

³⁶ Sursa: <http://www.therockalltimes.co.uk/rockall/guards.jpg>.

³⁷ Sursa: <http://petermo.files.wordpress.com/2007/10/rockall-thin.jpg> (Dosarul judecătorilor, fișa nr. IX-15).

stâncă care nu poate susține locuire umană; de ce forează după apă acolo unde nu poate fi găsită apă potabilă; de ce aduce pământ și copaci acolo unde nu sunt decât stânci și nu poate supraviețui niciun fel de vegetație; de ce deschide o bancă fără casieri și fără clienți. Orice ar face Ucraina în acest exercițiu de „îmblânzire a Șerpilor” pentru înfrumusețarea fostei „insule a lui Ahile” este nu doar inutil, dar pune în evidență și mai bine „călcâiul lui Ahile” al Insulei Șerpilor și al acțiunilor Ucrainei. Aceste iluzii optice pot fi generate și pot fi motivate doar prin aceea că Ucraina a realizat, spre disconfortul ei, că Insula Șerpilor este ceea ce este – o stâncă incapabilă să susțină locuire umană sau viață economică proprie. Acțiunile Ucrainei constituie o recunoaștere clară, împotriva chiar a propriilor sale interese, că trăsăturile caracteristice naturale ale Insulei Șerpilor nu pot permite susținerea locuirii umane sau a vieții economice³⁸. În acest caz, desigur, Ucraina nu poate reuși transformarea naturii juridice a Insulei Șerpilor, indiferent cât de mulți bani ar cheltui în acest scop.

27. S-ar putea invoca și conceptul de abuz de drept, care a fost definit drept exercițiul de către un stat al unui drept „pentru un scop diferit decât acela pentru care dreptul a fost creat, cu prejudicierea altui stat”³⁹. În mod evident Ucraina desfășoară un spectacol inutil și costisitor dedicat stâncii, *cu scopul de a încerca să afecteze drepturile și în consecință să producă prejudicii României*⁴⁰.

Doamnă președinte, Domnilor judecători:

28. Echitatea nu se poate întemeia pe abuz. De aceea, asemenea activități abuzive nu pot avea nicio influență asupra soluției de delimitare maritimă, care trebuie să fie echitabilă.

Concluzie

Doamnă președinte, Domnilor judecători:

29. În noiembrie 2007, potrivit unui articol de presă, Președintele Ucrainei a declarat că „Insula Șerpilor este un teritoriu special și nu trebuie să arate așa cum arată astăzi” (Dosarul judecătorilor, fișa nr. IX-16)⁴¹. Potrivit Guvernatorului Regiunii Odesa, „Președintele a ordonat

---

³⁸ A se vedea MR, p. 190-193, par. 10.126-10.131.

³⁹ A. Kiss, „Abuse of Rights”, în R. Bernhardt (ed.) *Encyclopaedia of Public International Law* (Amsterdam: North – Holland), vol. I, 4.

⁴⁰ A se vedea art. 300 din CNUDM. A se vedea și MR, p. 188-190, par. 10.119-10.125.

⁴¹ „Insula Șerpilor este reconstruită în grabă, după cum vrea Iușcenko”, 24 decembrie 2007, Agenția de Presă „KPUnews”, http://www.kpuneews.com/odessa_topic11_5051.html, Dosarul judecătorilor, fișa nr. IX-16.

ca insula să fie „înfrumusețată” ...” (Dosarul judecătorilor, fișa nr. IX-17)⁴². În februarie 2008, domnul Oleksandr Sushko, membru al Consiliului Civil al Ministerului Afacerilor Externe al Ucrainei a declarat (Dosarul judecătorilor, fișa nr. IX-18) că unicul scop al măsurilor susmenționate adoptate de Ucraina este de a consolida poziția acesteia în fața Curții: „există o dispută ...cu privire la statutul acestei insule; este o insulă sau o stâncă? Noi nu încercăm să o transformăm într-o insulă, deoarece acest lucru ar fi imposibil, noi doar încercăm să întărim argumentele în favoarea noastră”⁴³.

30. Susținerile Ucrainei că asemenea măsuri „sunt determinate de dezvoltarea naturală a utilizărilor tradiționale ale insulei”⁴⁴ sunt la fel de neîntemeiate, ca și planul de reformă al acestui loc sterp. Scopul Ucrainei este de a transforma în mod artificial condițiile naturale pe Insula Șerpilor pentru a crea o aparență de locuire umană și viață economică. Potrivit declarațiilor unor înalți oficiali ucraineni – dezvăluite chiar de Ucraina într-una din anexele la Contra-Memoriu – dezvoltarea Insulei Șerpilor este „o chestiune politică”⁴⁵.

31. Iată de ce România a protestat întotdeauna față de aceste măsuri și a afirmat în mod clar că aceste măsuri nu pot avea niciun efect juridic în chestiunea delimitării spațiilor maritime între cele două țări în Marea Neagră. Poziția României a fost exprimată în luări publice de poziție și comunicate de presă, precum și în numeroase Note Verbale transmise Ucrainei⁴⁶.

32. În Duplica sa, Ucraina ajunge până la a sugera că programul său [de transformare – n. trad.] se desfășoară în conformitate cu schimbul de scrisori din 1997 și în consecință beneficiază de acordul României. Că să citez din Duplică: „din momentul în care Ucraina a devenit independentă, Guvernul ucrainean a pus în aplicare un program de demilitarizare și dezvoltare a Insulei Șerpilor în conformitate cu schimbul de scrisori din 1997”⁴⁷. De fapt, așa cum am văzut, programul a fost inaugurat în 1995, *înaintea* Acordului Conex din 1997. În contrast, potrivit

---

⁴² „Autoritățile ucrainene încearcă să accelereze lucrările de construcție pe Insula Șerpilor”, *Deutsche Welle*, Secția ucraineană, 25 ianuarie 2008, <http://www.dw-world.de/dw/article/0,2144,3088100,00.html>, Dosarul judecătorilor, fișa nr. IX-17.

⁴³ „Activitățile de la Insula Șerpilor au drept scop consolidarea poziției Ucrainei la Haga, admite un oficial”, 12 februarie 2008, Agenția română de presă „NewsIn”, <http://www.newsin.ro/ucraina-romania-insula.php?cid=view&nid=963aa954-ab8a-403d-af8d-6477cb9a387c&hid=media>, Dosarul judecătorilor, fișa nr. IX-18, de asemenea disponibil la <http://www.romanalibera.ro/a117742/ucraina-recunoaste-ca-actiunile-din-insula-serpilor-sunt-pentru-un-dosar-mai-bun-la-haga.html> („Ucraina recunoaște că acțiunile din Insula Șerpilor sunt pentru un dosar mai bun la Haga”, ziarul „România Liberă”, 12 Februarie 2008).

⁴⁴ CMU, p. 197, par. 7.86.

⁴⁵ Anexa nr. 68 la CMU.

⁴⁶ A se vedea Anexele nr. 77, 78, 79 la MR; Anexele nr. 23, 24, 25 și 26 la RR.

⁴⁷ DU, par. 6.71(8).

Contra-Memoriului, decizia privind așa-numita demilitarizare a fost luată de-abia în 2002⁴⁸. Nu numai că aceste două decizii nu sunt coincidente, dar niciuna dintre ele nu are nicio legătură cu Acordul Conex. În fapt, textul acestuia nici nu menționează vreo operațiune de „demilitarizare”, ci stipulează doar obligația Ucrainei de „a nu amplasa echipamente militare ofensive” pe Insula Șerpilor, până la încheierea unui viitor acord privind măsuri de întărire a încrederii și securității între România și Ucraina⁴⁹, care nu este încă finalizat. Mai mult, trebuie remarcat că Acordul Conex nu conține nici cea mai mică referință la vreo măsură de „dezvoltare” a Insulei Șerpilor.

Doamnă președinte, Domnilor judecători:

33. Pentru a concluziona, diversele acțiuni ale Ucrainei au avut loc recent, *după* data critică. Ele nu reprezintă o continuare a unor acțiuni anterioare; astfel de acte nu au fost adoptate nici de către URSS, nici de către Ucraina înaintea primei decizii din 18 decembrie 1995. Ele sunt întreprinse având ca unic scop încercarea de a îmbunătăți poziția juridică a Ucrainei pentru ca aceasta să o poată invoca în disputa cu România. Aceste acte destinate să îmbunătățească înfățișarea Insulei Șerpilor nu pot să îi schimbe trăsăturile reale, deoarece condițiile naturale vitrege de acolo nu sunt susceptibile de vreo transformare; caracteristicile reale ale Insulei Șerpilor nu pot fi nici ascunse – după cum o demonstrează multe din documentele incluse de însăși Ucraina în anexele sale. Aceste acte de „reformare a stâncii” sunt lipsite de orice efect juridic urmărit de Ucraina și nu pot fi luate în considerare în decizia asupra soluției echitabile în delimitarea maritimă în această cauză. În realitate, ele reprezintă o puternică recunoaștere de către Ucraina, împotriva propriilor interese, a faptului că trăsăturile naturale ale Insulei Șerpilor nu îi permit să susțină locuire umană sau viață economică proprie. Acesta este încă un argument în plus în favoarea ignorării Insulei Șerpilor pentru scopurile delimitării maritime în acest caz.

Doamnă președinte:

34. Cu aceste concluzii îmi închei discursul și, cu permisiunea domniei voastre, pledoariile României din această dimineață. Mulțumesc Curții pentru atenția și răbdarea sa.

---

⁴⁸ CMU, p. 194, par. 7.76.

⁴⁹ Par. 3 din Acordul Conex. A se vedea Anexa nr. 2 la MR.